

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 492/2020-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou Hopferova, s. r. o., Bajzova 2, Košice, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Martina Hopferová, ktorou namieta porušenie základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd výrokmi I a II uznesenia Okresného súdu Košice I sp. zn. 38 C 43/2015 zo 14. apríla 2020 a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a rozhodnutia orgánu verejnej moci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou Hopferova, s. r. o., Bajzova 2, Košice, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Martina Hopferová, ktorou namieta porušenie základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv zaručených čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) výrokmi I a II uznesenia Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 38 C 43/2015 zo 14. apríla 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola stranou v napadnutom konaní v procesnom postavení žalobkyne, ktorá sa žalobou proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“) domáhala zaplatenia sumy 16 900 € s príslušenstvom. Okresný súd vydal 10. júla 2015 platobný rozkaz č. k. 38 C 43/2015-26, proti ktorému žalovaný 11. januára 2016 podal odpor.

3. Okresný súd následne rozsudkom sp. zn. 38 C 43/2015 z 3. decembra 2018 (ďalej len „rozsudok z 3. decembra 2018“) žalobu zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. O odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 3. decembra 2018 rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 5 Co 118/2019 z 24. septembra 2019 (ďalej len „rozsudok z 24. septembra 2019“) tak, že

rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne a stranám v spore nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

4. Uznesením okresného súdu č. k. 38 C 43/2015-432 z 12. decembra 2019 (ďalej len „uznesenie z 12. decembra 2019“) vydaným súdnym úradníkom bola sťažovateľke uložená povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania v sume 3 976,15 € pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku za odpor v sume 1 014 € a z trov právneho zastúpenia v sume 2 962,15 €. O sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu z 12. decembra 2019 rozhodol sudca okresného súdu uznesením sp. zn. 38 C 43/2015 zo 14. apríla 2020 tak, že výrokom I zmenil uznesenie okresného súdu z 12. decembra 2019 tak, že sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť žalovanému trovy konania v sume 3 282,63 € pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku za odpor v sume 1 014 € a trov právneho zastúpenia v sume 2 268,63 € a výrokom II v prevyšujúcej časti sťažnosť sťažovateľky zamietol.

5. Sťažovateľka v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 12. decembra 2019 namietala, že okresný súd sa vôbec nezaoberal skúmaním dôvodov hodných osobitného zreteľa a ani inými súvisiacimi okolnosťami. Napadnuté uznesenie okresného súdu (konkrétne závery okresného súdu obsiahnuté v bode 35 odôvodnenia) považuje sťažovateľka za neudržateľné. Zdôrazňuje, že v priebehu celého konania opakovane poukazovala na svoje nepriaznivé pomery, ako aj na charakter napadnutého konania. Urobila tak aj v odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 3. decembra 2018, pričom sa domáhala primárne aplikácie § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Išlo teda o skutočnosti, ktoré mali byť okresnému súdu rozhodujúcemu o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 12. decembra 2019 už známe. Okresný súd sa pritom v napadnutom uznesení vôbec nezaoberal žiadosťou sťažovateľky o aplikáciu dôvodov hodných osobitného zreteľa a moderáciou náhrady trov právneho zastúpenia. V bode 35 odôvodnenia napadnutého uznesenia sa okresný súd zaoberá len žiadosťou o splátky, ktorá však bola len krajným návrhom sťažovateľky. Nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu vidí sťažovateľka v tom, že okresný súd vôbec neodôvodnil, z akých dôvodov sa „v ostatnej časti“ sťažnosťou sťažovateľky nezaoberal.

6. Napadnutým uznesením okresného súdu došlo podľa sťažovateľky aj k zásahu do jej majetkových práv. Súdne konanie sťažovateľka iniciovala práve z dôvodu, že konaním žalovaného prišla o finančné prostriedky z dedičstva, pričom iné finančné prostriedky nemá „*a teraz jej bola uložená povinnosť aj náhrady trov konania, napriek existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa*“.

7. Porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy sťažovateľka odôvodňuje tým, že v priebehu napadnutého konania došlo k zmene zákonného sudcu, pričom „*nová sudkyňa bola účastná len dvoch pojednávaní a vo veci rozhodla, pričom sa jedná o právnu vec vedenú ešte od roku 2015. Uvedené je v rozpore aj so zásadou ústnosti a bezprostrednosti sporového konania. Zmena zákonného sudcu nebola ničím odôvodnená, pričom sťažovateľka poukazuje na to, že predchádzajúca sudkyňa JUDr. Centková je doteraz aktívnou sudkyňou príslušného súdu.*“.

8. Na podklade uvedených skutočností a s prihliadnutím na dôvody obsiahnuté v ústavnej sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej ústavný súd rozhodol tak, že vysloví porušenie základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v napadnutom konaní a napadnutým uznesením okresného súdu. Sťažovateľka požaduje zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 316,30 €.

9. V súlade s § 129 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľka zároveň žiada odložiť vykonateľnosť napadnutého uznesenia okresného súdu „*do času rozhodnutia o ústavnej sťažnosti...*“.

II.

Ústavnoprávne východiská rozhodovania ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon o ústavnom súde.

13. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

14. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

15. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

16. V zmysle už prezentovaných záverov sa ústavný súd pri posúdení namietaného porušenia práv zaručených ústavou, dohovorom a dodatkovým protokolom postupom okresného súdu v napadnutom konaní a napadnutým uznesením okresného súdu sústredil a zameril na posúdenie otázky, či sa okresný súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľky, ktorú uplatňovala v podanej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu

z 12. decembra 2019, vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter.

K namietanému porušeniu práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

17. Sťažovateľka odôvodňuje porušenie svojich práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie nepreskúmateľnosťou napadnutého uznesenia okresného súdu z dôvodu nevysporiadania sa okresného súdu s jej odvolacími námietkami. V konkrétnostiach namieta zásadnú argumentáciu, podľa ktorej sa okresný súd v napadnutom uznesení vôbec nezaoberal žiadosťou sťažovateľky o aplikáciu dôvodov hodných osobitného zreteľa. Za neústavné považuje aj odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu v časti týkajúcej sa možnosti splácania náhrady trov konania.

18. Opierajúc sa o východiská prezentované v predchádzajúcich častiach odôvodnenia tohto uznesenia (body 14 a 15 tohto uznesenia), ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky, pričom sa oboznámil s obsahom odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu. Ústavný súd dotknuté odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, posudzoval v kontexte relevantnej právnej úpravy, ktorá bola v právnej veci sťažovateľky aplikovaná, vrátane zohľadnenia obsahu námietok, ktoré sťažovateľka v podanej sťažnosti formulovala.

19. Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

V súlade s § 252 CSP každý platí výdavky, ktoré mu v konaní vzniknú.

V súlade s § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

20. S prihliadnutím na dôvody ústavnej sťažnosti ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie okresného súdu, ako aj postup predchádzajúci jeho vydaniu z pohľadu toho, či napĺňa ústavné požiadavky vyplývajúce z práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie. Osobitne sa ústavný súd zaoberal otázkou, či odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom uznesení okresného súdu je z pohľadu zásadnej argumentácie (bod 17 tohto uznesenia) ústavne udržateľné.

21. V podstatnej časti napadnutého uznesenia okresný súd zdôraznil, že rozhodovanie o trovách konania má v civilnom sporovom konaní dve roviny, rovinu rozhodovania o nároku na náhradu trov konania a rovinu rozhodovania o konkrétnej výške priznaného nároku na náhradu účelne vynaložených trov konania. Okresný súd v bode 29 napadnutého uznesenia okresného súdu akcentoval, že výrokom II rozsudku okresného súdu z 3. decembra 2018 bol žalovanému priznaný nárok na náhradu trov konania v sume 100 %, pričom citované rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo potvrdené rozsudkom krajského súdu z 24. septembra 2019. Na podklade uvedeného okresný súd uzavrel, že sťažovateľka sa nemôže opätovne v časti konania o konkrétnej výške priznaného nároku na náhradu trov konania domáhať aplikácie § 257 CSP, a to ani v prípade, že sa jej finančné možnosti zhoršili.

22. V konkrétnostiach okresný súd uviedol, že *„Pokiaľ žalobkyňa žiada, aby súd prihliadol na jej majetkové, sociálne pomery pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania, tým sa žalobkyňa vlastne domáha aplikácie ustanovenia § 257 CSP, pričom súdu prináleží prihliadať na citované ustanovenie v prvej fáze konania o náhrade trov konania, keď rozhoduje o nároku na náhradu trov konania. Na tomto podklade okresný súd sťažnosti sťažovateľky nevyhovel, ale ju v zmysle ustanovenia § 250 ods. 1 CSP ako nedôvodnú zamietol.“*

23. K žiadosti sťažovateľky o možnosť splácania trov konania s prihliadnutím na jej nepriaznivú finančnú situáciu okresný súd v bode 35 napadnutého uznesenia uviedol, že jej nemohol vyhovieť vzhľadom na to, že je viazaný pri rozhodovaní o sťažnosti stavom existujúcim v čase vydania uznesenia súdnym úradníkom, pričom *„návrh žalobkyne na*

plnenie v splátkach nebol súčasťou súdneho spisu v čase rozhodovania vyššieho súdneho úradníka. V čase rozhodovania súdu o konkrétnej výške náhrady trov konania vyšším súdnym úradníkom, žalobkyňa nežiadala o splátky. Súd sa zaoberal aj tým, či ide o nové skutočnosti a dôkazy. V zmysle § 245 CSP, sťažnosť možno oprieť o nové skutočnosti a dôkazy iba vtedy, pokiaľ je to možné a účelné, t. j. pokiaľ to pripúšťa povaha veci, avšak pre sudcu pri rozhodovaní o sťažnosti je rozhodujúci stav, ktorý tu je v čase jej vydania a tento môže prihliadnuť na takzvané novoty v zmysle § 245 CSP, ku ktorým došlo po rozhodnutí súdnym úradníkom, avšak iba za podmienky, ak je zo zreteľom na povahu a okolnosti sporu možné a účelné. Súd dospel k záveru, že žalobkyňa skutočnosť, že ide o nové skutočnosti a dôkazy netvrdila, ani neosvedčila. Nepredložila ani potvrdenie o výške mzdy, nepriaznivú finančnú situáciu žalobkyňa tvrdila aj v konaní pred odvolacím súdom, hoci o splátky žiadala až v sťažnosti. Vzhľadom na vyššie uvedené súd nemá možnosť na žalobkyňou uvedený návrh na splátky, uvedený až v konaní o sťažnosti prihliadať, nakoľko tento mal byť predložený už pred rozhodovaním vyššieho súdneho úradníka o konkrétnej výške náhrady trov konania.“.

24. Ústavný súd nespochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti časti rozhodnutia všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania (jej sumy). Vo všeobecnosti však platí, že rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže strany v spore citelne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadaného rozhodnutia o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

25. Po oboznámení sa s relevantnými časťami napadnutého uznesenia okresného súdu ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie v podstatných častiach svojvôľu či ústavnú nedostatočnosť pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania nevykazuje. Naopak, okresný súd v napadnutom uznesení svoje stanovisko k obom zásadným sťažnostným námietkam sťažovateľky primerane a zároveň logicky zdôvodnil. Ústavný súd argumentáciu tvoriacu súčasť napadnutého uznesenia nemôže považovať za nesúladnú s limitmi sťažovateľkou označených práv. Ústavný súd je tak toho názoru, že okresný súd rozhodol vo veci výšky náhrady trov v intenciách zákona spôsobom, ktorý nesignalizuje žiaden závažný procesný exces a ani zásah do označených práv sťažovateľky, ktorých porušenie namieta.

26. Ústavne udržateľný je podľa názoru ústavného súdu postup okresného súdu, ktorým tento nevzhladol vo fáze rozhodovania o výške náhrady trov konania podmienky pre uplatnenie a aplikáciu § 257 CSP. Uplatnenie a aplikácia citovaného ustanovenia Civilného sporového poriadku sa totiž spája výlučne s fázou rozhodovania všeobecného súdu o nároku na náhradu trov konania, nie fázou rozhodovania o výške tejto náhrady. Okrem toho, zo zistení ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie krajského súdu vo veci sťažovateľky bolo z pohľadu (ne)existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 257 CSP) predmetom ústavného prieskumu vo veci sp. zn. II. ÚS 100/2020. Uznesením ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 100/2020 z 11. marca 2020 pritom ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou táto napadla rozsudok krajského súdu z 24. septembra 2019 v časti týkajúcej sa nároku na náhradu trov konania, bola odmietnutá z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

27. Za ústavne udržateľné považuje ústavný súd aj odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom uznesení (bod 35 napadnutého uznesenia), ktorým okresný súd zdôraznil, že pri rozhodovaní o sťažnosti je viazaný stavom existujúcim v čase vydania sťažnosťou napadnutého rozhodnutia. Uvedené je dané aj osobitným charakterom sťažnostného konania, účelom ktorého je odstránenie väd rozhodnutia vydaného súdnym úradníkom, nie predĺženie konania o určitom procesnom podaní strany sporu.

28. Zo všetkých už uvedených dôvodov je argumentácia sťažovateľka obsiahnutá v ústavnej sťažnosti zjavne neopodstatnená.

29. Vzhľadom na čiastkové už uvedené závery hodnotí ústavný súd námietky sťažovateľky o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu ako zjavne neopodstatnené, čo je dôvodom na odmietnutie relevantnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva zaručeného čl. 1 dodatkového protokolu

30. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka porušenie práva vlastniť majetok, resp. práva na pokojné užívanie majetku namieta v príčinnej súvislosti s právom na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, ktorých porušenie ústavný súd nezistil, nie je daná žiadna možnosť porušenia označených práv, reálnosť ktorej by mal ústavný súd preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie.

31. Z uvedeného dôvodu ústavný súd časť ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v napadnutom konaní a napadnutým uznesením vydaným v tomto konaní, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy

32. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou napáda postup okresného súdu v napadnutom konaní a napadnuté uznesenie okresného súdu vydané v procesnom štádiu po vydaní meritórneho rozhodnutia vo veci samej (po jeho právoplatnom skončení). Namieta pritom, že v jej veci rozhodoval nezákonný sudca, keďže v priebehu napadnutého konania došlo k zmene zákonného sudcu, pričom „*nová sudkyňa bola účastná len dvoch pojednávaní a vo veci rozhodla*“.

33. Podľa § 3 ods. 3 a 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Účastník konania alebo strana v konaní, v ktorom rozhoduje súd v senáte, nemá právo na vopred určeného sudcu spravodajcu. Zákonným sudcom je aj sudca určený podľa odseku 4 (odsek 3). Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce (odsek 4).

34. Podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

Podľa § 420 písm. e) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

35. Z citovaných zákonných ustanovení Civilného sporového poriadku vyplýva, že dôvodom opravných prostriedkov v civilnom sporovom konaní je rozhodovanie vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným. Súd je pritom nesprávne obsadený, ak vo veci nerozhoduje zákonný sudca. Nasvedčuje tomu aj definícia zákonného sudcu (porovnaj znenie § 3 ods. 3 zákona o súdoch).

36. Aj prax všeobecných súdov akceptuje skutočný zmysel zákonného sudcu ako procesnej garancie, ktorej porušenie sa môže a musí preskúmať v opravných konaniach (IV. ÚS 10/02). Účinnú ochranu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy pritom môže ústavný súd poskytnúť len prostredníctvom konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcej proti meritórnemu rozhodnutiu (III. ÚS 212/2011). V konaní ústavného súdu by potom bolo, prirodzene, rozhodujúcim posúdenie, či zákonné podmienky pre zmenu zákonného sudcu boli splnené, teda či zmena v osobe zákonného sudcu zodpovedá požiadavkám plynúcim zo základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi.

37. Ústavný súd sa tak v zmysle už uvedeného môže zaoberať argumentáciou strany v spore po rozhodnutí vo veci samej (za predpokladu, že ústavná sťažnosť smeruje proti meritórnemu rozhodnutiu všeobecného súdu) a zaoberať sa otázkou, či konanie všeobecného súdu bolo zaťažené vadou významnou z hľadiska základného práva strany v spore podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Súčasťou obsahu tohto posúdenia je pritom zistenie, či meritórne rozhodnutie ovplyvňujúce hmotnoprávne postavenie sporových strán bolo výsledkom konania a rozhodovania zákonného sudcu. Z uvedeného vyplýva, že domáhať sa preskúmania námietky porušenia základného práva na zákonného sudcu možno len vo fáze meritórneho rozhodovania, resp. ústavou sťažnosťou napadnutého meritórneho rozhodnutia v konkrétnej veci.

38. Vzhľadom na skutočnosť, že s prihliadnutím na petit ústavnej sťažnosti (ktorým je ústavný súd viazaný v zmysle § 45 zákona o ústavnom súde) sťažovateľka vzniesla námietku porušenia základného práva na zákonného sudcu až v konaní po právoplatnom skončení meritórneho rozhodovania, pričom napadla následne vydané nemeritórne rozhodnutie o výške náhrady trov konania, jej argumentácia už na prvý pohľad vylučuje možnosť vyslovenia porušenia označeného základného práva, realnosť ktorej by mal ústavný súd preskúmať po prijatí relevantnej časti ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

39. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

40. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými vrátane návrhu sťažovateľky na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu